

складність усвідомлення природи художнього вимислу й узагальнення; труднощі у встановленні смислових контекстних відношень між окремими частинами тексту, вчинками героїв та подіями, розуміння підтексту. Дітям важко порівняти віддалені один від одного у часі фрагменти тексту через вікову відсутність діапазону часової перспективи, встановити смисловий зв'язок епізодів, що відносяться до різних героїв, узагальнити події, представлені в різних частинах тексту і т. ін.

Крім того, текстовий матеріал має відображати актуальні для молодших школярів фонові знання, емоційно-чуттєвий, соціальний досвід, враховувати сучасні пізнавальні, читацькі інтереси, інформаційні запити, цільові установки дітей, переваги, захоплення, впливати на процес формування особистості загалом.

Ключові слова: молодші школярі, прогнозування, текстовий матеріал, особливості сприймання творів.

Список використаних джерел

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: «Довкілля-К», 2008. 712 с.
2. Чепелєва Н. В. Текстова інформація як чинник впливу на свідомість реципієнта. *Технології розвитку інтелекту: електронний науковий журнал*. URL://psytir.org.ua/upload/journals/2/authors/ 2011. Том 1. № 2.

ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ СКЛАДНИК КУРСУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРІЇ (10-11 КЛАС)

*Мацейків Тетяна,
канд. пед. наук,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Сьогодні Україна охоплена значущими суспільно-політичними процесами – державотворення, національно-культурного відродження, становлення громадянського суспільства, інтеграції в європейське та світове співтовариство. Це значною мірою впливає і на шкільні курси історії, що знаходить відображення не лише в оновленні змісту, а й у зміні місця і ролі

історичних курсів у розв'язання проблем сучасної освіти як-от забезпечення умов для адаптації й самореалізації учнівства в динамічному сучасному світі, набуття ключових компетентностей і важливих життєвих орієнтирів, формування національної свідомості та громадянської позиції особистості.

Виявлено, що значущість особистості в культурно-духовному та соціально-політичному розвитку суспільства, її цінність визначаються, насамперед, культурою та почуттям власної гідності.

На думку низки дослідників, навчання учнів історії в закладах загальної середньої освіти, може і має забезпечити формування та розвиток їхньої ідентичності та громадянськості. Це відбувається внаслідок осмислення учнями соціального та морального досвіду минулих поколінь, розуміння історії і культури України в контексті загального історичного процесу, ознайомлення з духовними і культурними надбаннями та цінностями, історикокультурними традиціями українського народу та цивілізації загалом.

У змісті шкільного курсу вітчизняної історії виокремлюємо етнокультурний змістовий компонент. Етнокультурний складник вітчизняної історії розуміють як систему знань про етапи формування українського етносу, складання та розвиток специфічних (етнічних) властивостей, що проявляються безпосередньо в його культурі та свідомості. Зміст цього компоненту передбачає опанування учнями цінностями національної, європейської та світової культури, усвідомлення унікальності національної культури, збагачення особистого світу духовними та естетичними ідеалами.

Зміст шкільного курсу вітчизняної історії, на нашу думку, має висвітлювати низку питань і проблем щодо певного етносу та формуванням його світоглядних засад, а саме (*нумерація довільна, не ранжувальна*): 1) як людина сприймає оточуючий світ; яким в її уявленні є значення предметів оточуючого світу; як відбувається зміна світосприйняття; 2) як носій тієї чи тієї культури адаптується до змін, що відбуваються у світі; як до змін адаптується суспільство, в якому він живе; 3) що у свідомості представників етносу за будь-яких обставин залишається незмінним; 4) чи є в етнічній культурі незмінні

нерухомі складники, що утримують усю структуру, запобігаючи її розпаду в період бурхливих соціальних процесів.

Звідси слідує, що навчальний матеріал уроків історії вітчизняної культури ХХ ст. у старшій школі має включати такі головні факти та події як: становлення та розбудова української держави; особливості та періодизація українського відродження; етнополітика; пам'ятки історії та культури українців; видатні діячі науки й культури тощо.

У ході експериментальних досліджень встановлено, що уроки культурологічного змісту сприяють ґрунтовнішому засвоєнню учнями історичного матеріалу, допомагають їм відчутти образ та дух епохи, побачити в історії конкретну людину, усвідомити систему цінностей певного історичного суспільства. Такі уроки створюють стійку навчальну мотивацію та підвищують пізнавальний інтерес учнів, закладають основи для розвитку їхньої історичної свідомості та самосвідомості, впливають на формування особистісного ставлення, власної думки щодо навколишньої дійсності, важливості збереження історичної пам'яті, поваги до культурної спадщини. Це, своєю чергою, наповнює шкільний курс вітчизняної історії реальним життєвим змістом.

Ключові слова: курс вітчизняної історії, етнокультурний складник.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ І ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ

*Мачача Тетяна,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Кожна освітня галузь має власний потенціал формування ключових компетентностей і наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти [1, с. 6]. Тобто ключові компетентності та наскрізні вміння стосуються всіх навчальних предметів та інтегрованих курсів кожної освітньої галузі базової середньої освіти, мають метапредметний характер та